

van de verf verstikt. Daarom moest er één met maar 21 % winst en de drie overige zelfs met $60\frac{7}{8}$ % verlies verkocht worden. De andere textiel behaalde op Ternate $56\frac{1}{4}$ en 58 % winst en te Menado en Gorontalo 65 %, terwijl er in totaal $1921\frac{7}{8}$ reaal goud werd verworven. Dit is aanvaardbaar. In januari 1767 zullen er, zoals werd besteld, f 24.000,- aan contanten, 6000 lb buskruit en 105 pakken textiel naar Ternate gestuurd worden. Met zoveel andere bestelde benodigdheden als te Batavia voorradig, [fol. 786] moet dit voldoende zijn voor de handel in goud. Als in het voorjaar uit Coromandel nog de beloofde restanten textiel komen, zullen die met een speciale sloep naar Ternate verscheept worden. De domeinen zijn voor 1765/66 geveild voor maar rsd 3709, of rsd 1110,- minder dan daarvoor. Er is bevolen de assistent Pieter Snoek en de mesties onderchirurgijn Abraham Jansz, die uit de armenkas stalen, wat ze wel hebben vergoed, als onbetrouwbare lieden uit de dienst te ontslaan. De eerste zal naar Nederland gezonden worden, de tweede blijft op Ternate. Er is nogmaals toestemming gegeven een nieuwe kruittoren in te richten en ook om een nieuw hospitaal te bouwen. Daarvoor zijn gepaste instructies gegeven. [fol. 787] Gouverneur Henrik Breton kan naar Ambon gaan om gouverneur Willem Fockens op te volgen, terwijl als gouverneur op Ternate de opperkoopman Hermanus Munnik, nu te Semarang, is aangesteld. Ds. Isacus Fedder heeft zijn diensttijd voltooid en mag repatriëren. Als zijn opvolger is ds. Ericus Johannes Wiltenaar, nu zonder gemeente te Batavia, beroepen, terwijl ds. Ulpianus van Sinderen naar Banda zal overgaan. Verder wordt verwezen naar de resoluties van 4 juli, 24 en 31 oktober, 4, 20, 21, 24 en 27 november 1766.

MAKASSAR

[fol. 788] Verwezen wordt naar de generale missive van 21 oktober 1766; zie daar fol. 181-183. De Baliërs beweerden wegens een belofte van resident Bakker aanspraak op een deel van Sumbawa te hebben.)

Dat Soping in onrust was geraakt doordien Bonijs koning van geduide kroon afstand gedaan en twee broeders malkander dezelve bedisputeerden, en dat Bonij nog continueerd in zijne welmenendheid. Sedert heeft het hof Bouton mitigatie van den bovengenoemde eysch bij ons laten verzoeken door een gezantschap, hetwelk aan ons overgegeven een zeer vriendelijke brief van den vorst en de rijksgrooten, waarbij dezelven als een blijk van hunne welmenendheid aanhalen de bewezene assistentie aan diverse s Compagnies verongelukte bodems. En wij hebben, eensdeels uit hoofde van de bekende sobere staat van het gemelte rijk en anderendeels om aan het hof van Bonij een blijk van onze agting te geven, dienvolgens geaccordeert vermindering tot op 200 lijfeigenen, te voldoen in 5 jaaren na afrekening van de reets geleverde, waarvan bij ons antwoord aan den koning en grooten kennisse is gegeven.

Fol. 788v-789v.

(De koning en groten zijn aangemaand zich te gedragen als vrienden van de Compagnie en te zorgen dat de goederen die uit vaartuigen zijn geborgen, niet wegraken. De herstelde rust op Sumbawa duurt voort en van de beloofde 350 slaven zijn er 50 geleverd. De Baliërs dwingen hun aanspraken niet met geweld af. [fol. 790] De gouverneur had die in der minne afgewezen. Deze deed bij de expeditie naar Sumbawa wat voor de Compagnie noodzakelijk was, maar resident Bakker faalde in de uitvoering. Hij is daarover en over zijn belofte aan de Baliërs ter verantwoording geroepen. In Sopèng twisten de twee broers om de troon. Afgewacht moet worden hoe de Wadjorezen zich gedragen. Twee voorname prinsen van hen maken als naaste verwanten aanstalten om ieder één van de broers te steunen, wat de Compagnie wel uitkomt, omdat ze dan elkaar in evenwicht houden. [fol. 791] Als zowel zijn plechtige gezantschap, als zijn indringende brief hadden bewerkstelligd dat de Compagnie hem zou hebben gesteund, dan had de koning van Boni zich graag in de troebelen te Sopèng en onder de Wadjorezen gemengd. Die brief behelsde voornamelijk de samenwerking van de Wadjorezen met Gowa in de snode plannen die prins van Wadjo datuk Pamana koestert, en het gevaar dat daarin schuilt voor de Compagnie. Hulp aan de koning